

реагувати на нову ситуацію і знаходити незвичайну, нестандартну відповідь на випадки конкурентів. Кожне підприємство в ході перспективного планування повинне самостійно обрати найкращу стратегію розвитку або зростання з урахуванням його реальних можливостей і досягнутих результатів на даному етапі економічної діяльності.

1. Царев В.В. Внутрифирменное планирование / В.В. Царев. – СПб.: Фелин, 2002. – 496 с.
2. Ансофф И. Стратегическое управление: сокр. пер. с англ. / науч. ред. и предисл. Л.И. Евенко / И. Ансофф. – М.: Экономика, 1999. – 519 с., ил.
3. Минцберг Г. Стратегический процесс: пер. с англ. / под ред. Ю.Н. Каптуревского / Г. Минцберг, Дж.Б. Куинн, С. Гошал. – СПб.: Питер, 2010. – 688 с.
4. Портер М. Конкуренция: пер. с англ. / М. Портер. – М.: Издательский дом «Вильямс», 2007. – 495 с., ил.
5. Саснко М.Г. Стратегія підприємства. – Тернопіль: «Економічна думка». – 2006. – 390 с.

Отримано 23.10.2012

УДК 65.012.8:336

Т.В.МОМОТ, д-р екон. наук, П.Я.ПРИГУНОВ, канд. психол. наук,
А.М.НОВАК

Харківська національна академія міського господарства

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ПІДРОЗДІЛІВ БЕЗПЕКИ В СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ КОРПОРАТИВНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Досліджуються проблеми організаційно-штатного формування підрозділів безпеки на вітчизняних підприємствах, їх діяльності в системі економічної безпеки суб'єктів господарювання. Розкриваються функції та завдання, які покладені на підрозділ безпеки, визначаються основні напрями їх діяльності та їх основні організаційні структури. На підставі здійснених досліджень пропонується типова організаційно-штатна структура підрозділу безпеки підприємств.

Исследуются проблемы организационно-штатного формирования подразделений безопасности на отечественных предприятиях. Раскрываются функции и задачи, которые возложены на подразделение безопасности, определяются основные направления их деятельности и на их основе организационные структуры. На основании проведенных исследований предлагается типовая организационно-штатная структура подразделения безопасности предприятия.

The article is devoted to the exploration of the problems of organizational and staffing security forces in the formation of domestic enterprises. The functions and tasks that are assigned to the security unit and the main directions of their activities on the basis of their organizational structure are revealed. Based on the existing studies the typical organizational and staff structure of the security department of the company are developed.

Ключові слова: підрозділ безпеки корпоративного підприємства, функції, завдання, напрями діяльності, система економічної безпеки корпоративного підприємства, організаційно-штатна структура.

В сучасних умовах проблеми забезпечення безпеки вітчизняних підприємств набувають особливі актуальності. Це пов'язано як з об'єктивними так і суб'єктивними факторами негативного впливу зовнішнього та внутрішнього середовища на функціонування вітчизняних підприємств. Як свідчить вітчизняний та зарубіжний досвід великі та середні суб'єкти господарської та підприємницької діяльності мають у своїй структурі відповідний підрозділ, який безпосередньо займається проблемами забезпечення безпеки [1]. Загальна його назва – «служба безпеки підприємства». Від організації таких підрозділів, визначення функцій, завдань, напрямів діяльності, їх штатного забезпечення залежить і забезпечення безпеки на підприємстві [2], утворення цивілізованих умов для його сталого розвитку, ефективність діяльності суб'єктів системи економічної безпеки підприємства.

Проблемам організації таких підрозділів та специфіки їх діяльності присвячені наукові роботи багатьох авторів: фахівців-вчених з різних наукових галузей та практиків, а саме: Р. Checkland, J. Poulter E., Ahlf, [3,4], О. Захарова, Л. Гнилицької, М. Корольова, В. Мак-Мака, Є. Олейнікова, В. Франчука, О. Шаваєва, В. Шликова, В. Яскевича, В. Ярочкіна [5-18] та інших.

Окремі праці українських економістів-фахівців з економічної безпеки присвячені проблемам визначенню специфіки діяльності підрозділів безпеки у системі економічної безпеки підприємств. Серед них слід визначити наукові праці (монографії): Л. Гнилицької, В. Франчука [14,15] та інших, у яких здійснена спроба надання рекомендацій щодо поліпшення діяльності підрозділів безпеки на підприємствах, визначення окремих напрямів їх діяльності.

Разом з тим, системних наукових досліджень щодо розробки типових організаційно-штатних структур для підрозділів безпеки на вітчизняних підприємствах ще не проводилось.

Метою статті є доведення авторського бачення та формування науково обґрунтованих пропозицій щодо формування організаційно-штатного забезпечення підрозділів безпеки на вітчизняних підприємствах з визначенням функцій, завдань та напрямків діяльності підрозділів безпеки.

Успішна діяльність із запобігання та протидії, внутрішнім і зовнішнім загрозам для діяльності підприємства багато в чому залежить від ефективної роботи штатного підрозділу безпеки, від його штатно-організаційної структури та структури управління.

Підрозділ безпеки підприємства – це штатний структурний підрозділ, який підпорядковується безпосередньо керівнику або власнику і організовує взаємодію з іншими структурними підрозділами, а також зовнішніми суб'єктами державної та недержавної системи безпеки вирішення завдань щодо попередження, зниження рівня і протидії небезпекам, загрозам та ризикам, створюючи умови для стійкого функціонування і розвитку підприємства [21]. Підрозділ безпеки забезпечує діяльність підприємства. У системі економічної безпеки підприємства цей підрозділ здійснює свою діяльність з метою захисту економічних інтересів підприємства, його власників шляхом виявлення, діагностування, мінімізації, зниження та недопущення проявам загроз та небезпек для його функціонування.

Виходячи з мети, яку вирішує підрозділ безпеки у системі економічної безпеки підприємства, доцільно визначити його основні функції та завдання. Основними функціями підрозділу безпеки (рис.1) є:

Рис. 1 – Функції підрозділу безпеки

Адміністративно-розпорядча функція реалізується шляхом підготовки рішень щодо встановлення і підтримання режимів безпеки, визначення повноважень, прав, обов'язків і відповідальності всіх суб'єктів системи забезпечення безпеки підприємства, а також здійсненню представницьких функцій підприємства з питань забезпечення безпеки.

Господарсько-розпорядча функція реалізується шляхом участі підрозділу безпеки у визначенні ресурсів, необхідних для ефективної роботи системи безпеки підприємства, у підготовці та проведенні заходів щодо забезпечення схоронності та захисту майна, засобів виробництва, сировини і готової продукції, будівель і споруд, транспортних засобів,

фінансових ресурсів та інтелектуальної власності.

Обліково-контрольна функція реалізується шляхом проведення постійного моніторингу процесів, які протікають у внутрішньому та зовнішньому середовищах підприємства з метою своєчасного виявлення реальних і потенційних загроз та небезпек фінансової стабільності та стійкості підприємства. Здійснення оцінки рівня можливого їх негативного впливу на стан економічної безпеки підприємства. Проведення контролю за критичними ситуаціями, які виникають на підприємстві та навколо нього, а також здійснення обліку всіх факторів загроз та небезпек для діяльності підприємства.

Соціально-кадрова функція реалізується підрозділом безпеки за активною взаємодією з іншими структурними підрозділами підприємства. Основними завданнями є виявлення рівня лояльності та надійності персоналу. Вона полягає в сприянні розстановці кадрів, виявленні негативних тенденцій, можливих причин та умов соціальної напруженості, в попередженні і локалізації конфліктів, створення нормальної атмосфери, проведення інструктажів персоналу об'єкта з питань забезпечення безпеки. Формуванні у нього почуття відповідальності за дотримання встановлених режимів безпеки.

Організаційно-управлінська функція реалізується шляхом здійснення управлінського впливу на утворення та ефективну підтримку організаційної структури управління процесом забезпечення безпеки. Утворенням гнучких тимчасових структур по забезпеченню безпеки (комітетів, комісій) за окремими напрямками роботи. Організує взаємодію та координацію між окремими ланками управління для досягнення заданих програмних цілей.

Планово-виробнича функція здійснюється шляхом розробки концепції безпеки, стратегії безпеки, оперативних, тактичних, ситуативних та оперативних планів з протидії небезпекам і загрозам для діяльності підприємства. Підготовкою та проведенням заходів по реалізації планів з безпеки, контролю за станом режимів безпеки як на підприємстві в цілому, так і в окремих його підрозділах. Сприяє створенню необхідних умов для підтримки конкурентно спроможності продукції підприємства.

Організаційно-технічна функція здійснюється шляхом проведення заходів матеріальних-технічного і фінансового забезпечення діяльності суб'єктів системи забезпечення економічної безпеки, створення необхідних умов для впровадження і освоєння спеціальних засобів, технік та технологій з безпеки. Впровадження інноваційних технічних рішень і технологій забезпечення безпеки.

Науково-методична функція реалізується шляхом накопичення, аналізу і осмислення передового досвіду та інновацій у галузі забезпе-

чення безпеки. Проведення власними силами, а також із залученням наукових організацій і окремих учених для проведення наукових досліджень спрямованих на вдосконалення системи безпеки, розробки та впровадження нових технологій, організаційних структур, форм і методів роботи з протидії загрозам безпеки підприємству.

Інформаційно-аналітична функція спрямована на організацію і проведення активної та цілеспрямованої роботи по збору, накопиченню, обробці і аналізу інформації про процеси, які відбуваються в зовнішньому і внутрішньому середовищах підприємства і можуть негативно впливати на його діяльність. Збір, оцінка та надання необхідної інформації для здійснення ефективного управління підприємством і його системою економічної безпеки.

Навчально-організаційна функція спрямована на організацію системи диференційованого навчання, підвищення кваліфікації та інструктажів співробітників штатного підрозділу безпеки, а також керівників підприємства, його структурних підрозділів і всього персоналу в галузі безпеки. Мета навчання – оперативно доводити до персоналу підприємства і його штатного структурного підрозділу безпеки інформацію в частині що стосується їх діяльності про всі чинники небезпек і загроз, а також знайомити з інноваційними технологіями, формами і методами, що використовуються у сфері забезпечення економічної безпеки підприємств.

Свої функції підрозділ безпеки виконує за активної взаємодії з іншими структурними підрозділами підприємства, що дозволяє залучати для вирішення завдань забезпечення безпеки провідних фахівців, що є професіоналами в різних галузях економіки, у тому числі фінансистів, економістів, технологів, маркетологів, програмістів, юристів тощо.

Організаційна структура підрозділу безпеки є одним з основних елементів управління підрозділом. Вона характеризується розподілом цілей і завдань по забезпеченню безпеки між підрозділами та суб'єктами забезпечення безпеки. По суті, структура управління безпекою – це організаційна форма роботи по прийняттю та реалізації управлінських рішень в галузі забезпечення безпеки. Таким чином, організаційна структура управління підрозділом безпеки – це сукупність управлінських ланок, розташованих у визначеній підпорядкованості, що забезпечує взаємозв'язок між керуючими та керованою системами. Метою утворення підрозділу безпеки на підприємстві є організація професійного забезпечення протидії зовнішнім та внутрішнім загрозам та небезпекам підприємству.

Виходячи з визначеної мети діяльності підрозділу безпеки та функцій, покладених на цей підрозділ, доцільно визначити основні завдання

цього підрозділу. Основними з них є:

- забезпечення захисту економічних інтересів засновників підприємства;
- надання допомоги керівництву підприємства у забезпеченні контролю за якістю здійснення ведучого виду господарської діяльності, сприяння у забезпеченні виконання ліцензійних вимог (якщо підприємство здійснює ліцензійний вид діяльності);
- здійснення профілактики правопорушень серед персоналу;
- забезпечення особистої безпеки керівників та засновників підприємства;
- сприяння своєю діяльністю (через забезпечення безпеки) стійкому розвитку підприємства;
- забезпечення фізичної схоронності майна, активів підприємства, особистих речей його персоналу;
- виявлення представників персоналу, які здійснюють порушення чинного законодавства або своєю поведінкою дискредитують діяльність підприємства;
- забезпечення безпеки персоналу та відвідувачів під час їх перебування на підприємстві;
- здійснення навчання та консультування персоналу з питань безпеки, встановлювати та здійснювати контроль за дотриманням режимів безпеки;
- організовувати та контролювати здійснення захисту комерційної таємниці та інтелектуальної власності підприємства;
- збирання інформації для надання її засновникам та керівництву про прояви негативних тенденцій і фактів серед персоналу підприємства;
- виявляти факти та організовувати протидію проявам недобросовісної конкуренції;
- виявляти та протидіяти проявам корупції, як з боку персоналу та з боку недобросовісних чиновників від влади;
- приймати участь у здійсненні аналізу фінансової стійкості підприємства, виявляти факти порушень фінансової дисципліни серед відповідних осіб персоналу підприємства;
- розробляти та контролювати режими допуску працівників та інших осіб на підприємство;
- приймати участь щодо оцінки надійності партнерів, контрагентів;
- здійснювати моніторинг реальних та потенційних загроз та небезпек для діяльності підприємства;
- здійснювати оцінку стану економічної безпеки на підприємстві та надавати пропозиції, щодо її поліпшення;
- здійснювати технічний захист інформації на підприємстві;

- приймати участь у проведенні службових розслідувань, які пов'язані з діяльністю персоналу підприємства;
- контролювати стан протипожежної безпеки на підприємстві;
- взаємодіяти з державною правоохоронною системою при забезпеченні безпеки на підприємстві.

Діяльність підрозділу безпеки на підприємстві відповідно визначених функцій та пріоритетних завдань буде складатися з наступних напрямків:

- забезпечення охорони (фізичний захист активів підприємства) – охоронної діяльності (охорона майна, фізична охорона, контрольно-пропускний та внутрішньо об'єктовий режими, режими допуску та ін.);
- захисту економічних інтересів – діяльності по захисту (захист комерційної таємниці, інтелектуальної власності, інформаційних та комунікаційних ресурсів тощо);
- інформаційно-аналітичної діяльності (збір та аналіз інформації для забезпечення економічної безпеки);
- профілактичної діяльності (профілактика правопорушень на підприємстві шляхом підтримки режимів безпеки).

Виходячи з цього і формується відповідна організаційна та штатна структура цього підрозділу. Вона може бути організаційно представлена у вигляді: департаменту безпеки, управління, служби, відділу тощо (рис.2).

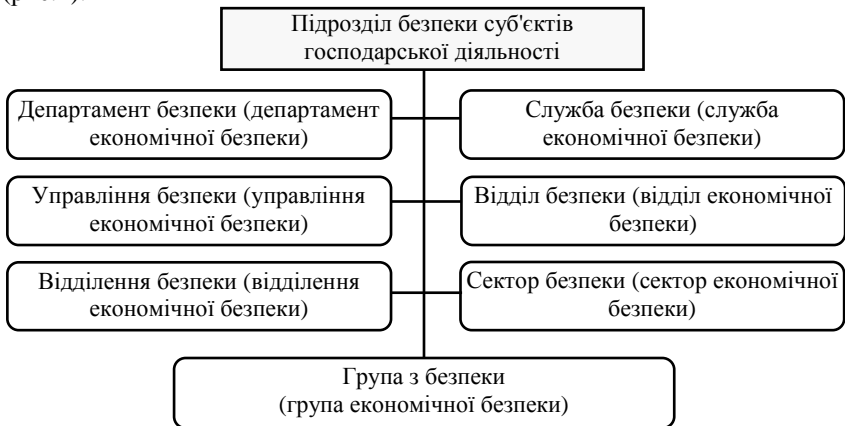

Рис. 2 – Організаційна структура підрозділу безпеки підприємства

За основу, щодо формування організаційної структури підрозділу безпеки підприємства ми рекомендуємо використовувати підходи, щодо

формування структурних підрозділів у органах виконавчої влади України. Згідно постанові Кабінету Міністрів України № 179 від 12.03.2005 р. «Про упорядкування структури апарату центральних органів виконавчої влади, їх територіальних підрозділів та місцевих державних адміністрацій». Згідно цієї постанови Кабінетом Міністрів України визначено:

- департамент – структурний підрозділ, що утворюється для виконання основних завдань високого ступеня складності (багатогалузевість, багатофункціональність, програмно-цільовий напрям діяльності), координації роботи, пов'язаної з виконанням цих завдань, за умови, що у його складі буде не менш як чотири відділи;
- самостійне управління (самостійний відділ) – структурний підрозділ одногалузевого або однофункціонального спрямування. До складу управління входять не менш як два відділи. Самостійний відділ утворюється з чисельністю не менш як 6 працівників;
- самостійний сектор – структурний підрозділ, що утворюється для виконання завдань за окремим напрямом діяльності органу виконавчої влади, функції якого неможливо поєднати з функціями інших структурних підрозділів, з чисельністю не менш як 2 працівники;
- відділ у складі департаменту (самостійного управління) – структурний підрозділ, що утворюється для виконання завдань за одним напрямом (функцією) діяльності органу виконавчої влади, з чисельністю не менш як 5 працівників.

Разом з тим на підприємстві, як суб'єкту господарської та підприємницької діяльності за ініціативою його керівництва можуть утворюватися аналогічні організаційні структури (підрозділи безпеки) без урахування вимог цієї постанови КМ України.

На наш погляд, мінімальна чисельність персоналу в організаційних структурах безпеки повинна бути:

- група – 2 штатні працівники;
- відділення – від 3 штатних працівників;
- сектор – від 4 штатних працівників;
- відділ – від 5 штатних осіб;
- служба – від 6 штатних осіб;
- управління – від 8 штатних осіб;
- департамент – від 12 штатних осіб.

Разом з тим, визначення організаційної структури потребує розробки штатної структури підрозділу безпеки. За основу формування штатної структури підрозділу безпеки необхідно брати показник професійних назв робіт за кодами професій, визначених у Національному класифікаторі професій ДК 003: 2010. У даному випадку ми повинні опиратися на назви професій та їх кваліфікаційні характеристики, які стосуються

безпеки підприємств, установ, організацій (табл.1,2) [18].

Таблиця 1 – Номенклатура посад / професійних назв робіт (відповідно до Національного класифікатора України ДК 003: 2010 "Класифікатор професій та галузевого випуску Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників «Безпека господарської діяльності підприємства, установи, організації»)

№ з/п	Професійні назви робіт	Код КП
1	Менеджер (управитель) систем з інформаційної безпеки	1495
2	Професіонал з фінансово-економічної безпеки	2414.2
3	Професіонал з інтелектуальної власності	2419.2
4	Професіонал із організації інформаційної безпеки	2149.2
5	Аналітик з питань фінансово-економічної безпеки	2414.2
6	Радник	2429
7	Консультант	2429.2
8	Науковий співробітник (фінансово-економічна безпека підприємств, установ та організацій)	2414.1
9	Науковий співробітник – консультант (фінансово-економічна безпека підприємств, установ та організацій)	2414.1
10	Фахівець з фінансово-економічної безпеки	3411
11	Фахівець із туристичної безпеки	3414
12	Фахівець із організації інформаційної безпеки	3439
13	Фахівець з протипожежної безпеки	3439
14	Фахівець із організації майнової та особистої безпеки	3450
15	Фахівець із організації захисту інформації з обмеженим доступом	3439
16	Інспектор вогнепожарної охорони	3450
17	Оператор технічних засобів контролю на безпеку	4133
18	Черговий	4222
19	Черговий пульта (пульт централізованого спостереження)	4222
20	Комендант	5121
21	Охоронник	5169
22	Охоронець	5169
23	Черговий бюро перепусток	5169
24	Контролер на контрольно-пропускному пункті	5169
25	Кінолог	6129

Таблиця 2 – Нові професійні назви робіт, які ввійшли до проекту Зміни № 1 до Національного класифікатора України ДК 003: 2010

№ з/п	Професійні назви робіт	Код КП
1	Керівник (директор, начальник) підрозділу (служби, управління, департаменту) з безпеки (фінансово-економічної, інформаційної)	1231
2	Керівник підрозділу з охорони та безпеки (фізичної та майнової)	1231
3	Керівник (начальник) підрозділу (відділу, сектору, групи) з безпеки (фінансово-економічної, інформаційної)	1231
4	Професіонал з охоронної діяльності та безпеки	2423.2
5	Професіонал із організації захисту інформації з обмеженим доступом	2149.2
6	Приватний детектив	2429
7	Помічник приватного детектива	3450

Організаційна структура, кількісний та якісний склад, рівень технічної оснащеності, розміри фінансування та місце штатного підрозділу економічної безпеки в структурі підприємства залежать від ряду об'єктивних і суб'єктивних факторів у тому числі: рівня прибутковості та величини підприємства; особливостей розміщення структурних підрозділів та виробничих потужностей, складів і транспортних комунікацій підприємства; виду діяльності підприємства; рівня криміналізації сегмента ринку, на якому працює підприємство; кількості та якості персоналу; рівня конкуренції; міжнародної конкуренції; адміністративного впливу органів державної влади і управління; рівня корупції та наявності недобросовісної конкуренції; можливостей фінансування діяльності фахівців системи безпеки; поглядів і позиції керівників (власників) підприємства на необхідність побудови системи безпеки та її архітектуру, тощо.

Сама система економічної безпеки підприємства складається з діяльності зовнішніх та внутрішніх суб'єктів забезпечення безпеки.

До внутрішніх суб'єктів забезпечення безпеки підприємства слід віднести: засновників та керівників підприємства; працівників штатного підрозділу безпеки; керівників інших структурних підрозділів підприємства; інший персонал підприємства.

Через підрозділ безпеки здійснюється управління діяльністю зовнішніх та внутрішніх суб'єктів забезпечення безпеки на підприємстві, організується взаємодія з представниками правоохоронної системи держави. Тобто через підрозділ безпеки здійснюється координація діяльності щодо забезпечення безпеки підприємства і у той же час підрозділ безпеки сам є механізмом забезпечення безпеки. Тобто його організаційно-штатна структура повинна давати йому можливість виконувати покладені на безпеку завдання. Виходячи з вищевикладеного ми можемо розробити типову організаційно-штатну структуру підрозділу безпеки, на прикладі департаменту безпеки корпоративного підприємства.

Вона складається з відповідних управлінь, відділів, служби, відділень, груп. Так на службу директора департаменту покладено фактично штабні функції (функції контролінгу). Інші структурні підрозділи департаменту безпеки є виконавчими.

Типова організаційна структура департаменту безпеки корпоративного підприємства надана на рис. 3.

Таким чином, нами запропонована типову організаційно-штатна структура підрозділу безпеки корпоративного підприємства. За основу взято формування департаменту безпеки, виходячи з функцій та завдань, які повинні вирішуватись цим підрозділом. Разом з тим, кожний керівник підприємства як відповідальний за безпеку на підприємстві разом з

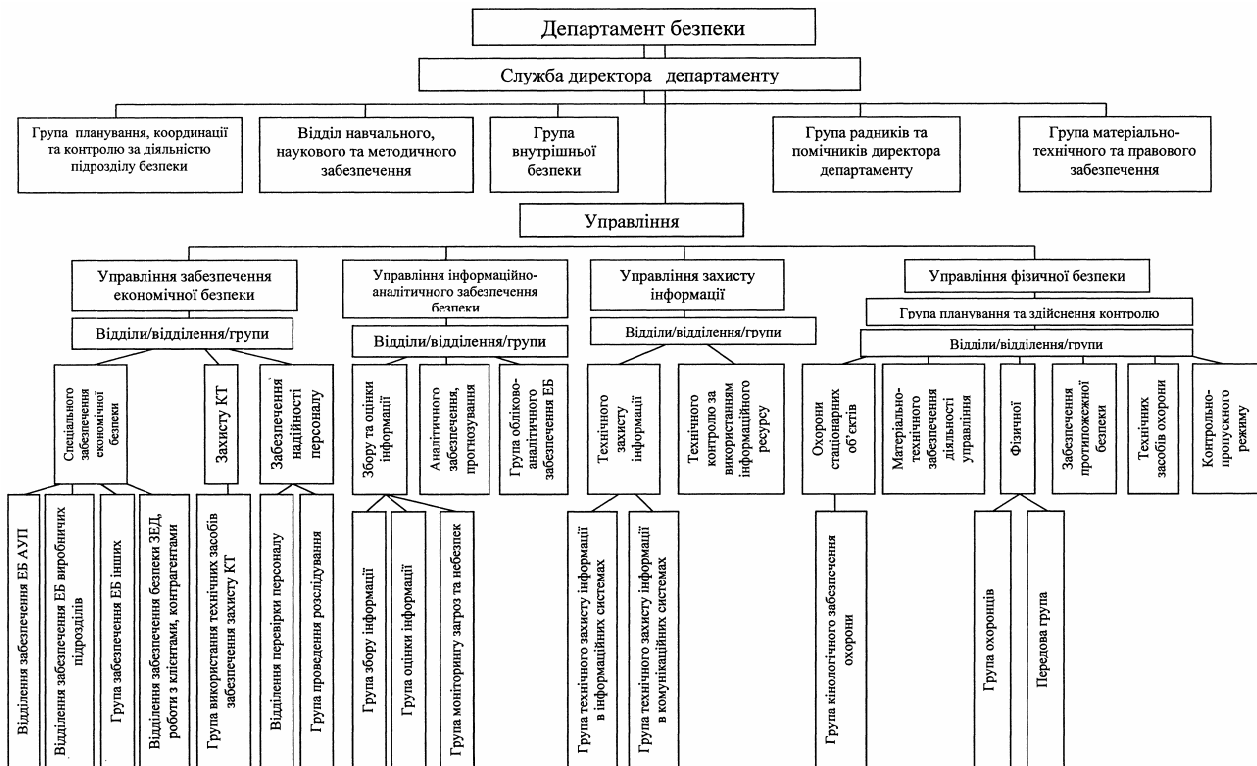

Рис. 3 – Типова організаційна структура департаменту безпеки корпоративного підприємства

керівником підрозділу безпеки визначає організаційно-штатну структуру для свого підрозділу безпеки. Надані нами пропозиції, щодо організаційно-штатного забезпечення підрозділу безпеки є основою для формування інших підрозділів безпеки суб'єктів господарської діяльності.

Висновки.

1. Організаційно структури безпеки на корпоративному підприємстві можуть бути представлені як: департамент; управління; відділ; служба тощо.
2. Штатне забезпечення підрозділу безпеки розробляється відповідно визначених Національним класифікатором професій України ДК 003: 2010 посад та наявних кваліфікаційних характеристик до них.
3. Організаційно-штатне забезпечення підрозділу безпеки розробляється відповідно мети, яку повинне вирішувати підрозділ безпеки, функцій та завдань, які покладені на підрозділ безпеки.
4. Формування організаційно-штатної структури підрозділу безпеки корпоративного підприємства залежить від ряду об'єктивних та суб'єктивних обставин, у т.ч. особистих поглядів засновників та керівників підприємства на природу та методологію забезпечення безпеки.
5. Підрозділ безпеки – є штатним підрозділом підприємства, основними завданнями якого є забезпечення та сприяння через здійснення заходів з безпеки стійкого функціонування та розвитку підприємства.
6. Діяльність підрозділу безпеки здійснюється на підставі затвердженого положення про підрозділ безпеки та затверджених функціональних обов'язків його персоналу.

1. Гапоненко В.Ф., Беспалько А.Л., Власков А.С. Экономическая безопасность предприятий. Подходы и принципы. – М.: Издательство «Ось-89», 2007. – 208 с.

2. Кириченко О.А., Белоусова І.А., Сідак В.С. та інші. Економічна безпека суб'єктів господарської діяльності в умовах глобальної фінансової кризи. Монографія. – К.: Дорадо-друку, 2010. – 437 с.

3. Checkland, P. and Poulter, J. Learning For Action: A Short Definitive Account of Soft Systems Methodology, and Its Use Practitioners, Teachers and Students. Wiley. – 2006. – 224 p.

4. Ahlf E. Prawne problemy przywetyzacji zadan policyjnych w Niemczech; obecny stan prawny a problemy sporne. W: Bezpieczne Panstwo. Red. J. Widacki, J. Czapka. Lublin, 1998. – 234 p.

5. Яскевич В.И. Секьюрити: Организационные основы безопасности фирмы. – М.: «Ось - 89», 2005. – 368 с.

6. Мак-Мак В.П. Служба безопасности предприятия (организационно-управленческие аспекты деятельности). – М.: Мир безопасности, 1999. – 160 с.

7. Ярочкин В.И. Служба безопасности коммерческого предприятия. – М.: Изд-во «Ось-89», 2005. – 234 с.

8. Захаров О. Ю. Обеспечение комплексной безопасности предпринимательской деятельности / Захаров О. Ю. – М.: АСТ «Астрель», 2008. – 320 с.

9. Шлыков В. В. Комплексное обеспечение экономической безопасности предприятия. Научное издание. – СПб: Изд-во «Алетейя», 1999. – 144 с.

- 10.Королев М.И. Экономическая безопасность фирмы: теория, практика, выбор стратегии. Монография. / Королев М.И. – Москва: Экономика, 2011. – 284 с.
- 11.Ярочкин В.И. Аудит безопасности фирмы: теория и практика. Серия: Gaudeamus. М.: Академический Проект, 2005. – 352 с.
- 12.Ярочкин В. Система безопасности фирмы. Изд.2. – М: Академический Проект, 1998. – 192 с.
- 13.Соснин А.С., Прыгунов П.Я. Менеджмент безопасности предпринимательства. – Учебное пособие. – К.: Изд-во Европейского университета, 2004. – 555 с.
- 14.Франчук В. І. Основи економічної безпеки: навч. посібник / В.І. Франчук / Львівський державний університет внутрішніх справ. – Львів, 2009. – 204 с.
- 15.Обліково-аналітичне забезпечення економічної безпеки підприємства: монографія / Л.В. Гнилицька. – К.: КНЕУ, 2012. – 305 с.
- 16.Теоретико-методологические и прикладные основы обеспечения экономической безопасности субъектов хозяйственной деятельности. Монография. / Захаров О.Ю., Прыгунов П.Я., Гнилицкая Л.В. // К.: ТОВ «Дорадо-Друк», 2011. – 290 с.
- 17.Олейников Е.А. Экономическая и национальная безопасность: учебник для вузов. – М.: Экзамен, 2005. – 768 с.
- 18.Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників «Безпека господарської діяльності підприємства, установи, організації» / розробники: Мельник С.В., Гнилицька Л.В., Пригунов П.Я. та інші. – Луганськ: ДУ НДІ СТБ, 2001. – 57 с.

Отримано 03.10.2012

УДК 658.15: 332.8

Ю.І.МІЗІК, канд. екон. наук

Харківська національна академія міського господарства

МЕТОДИКА ОЦІНКИ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ РІВНЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО КОМПЛЕКСУ

Запропонована методика оцінки та прогнозування рівня фінансово-економічної безпеки на підприємствах житлово-комунального комплексу, що дозволяє оцінити її поточний рівень з урахуванням галузевих особливостей комплексу та спрогнозувати динаміку змін рівня фінансово-економічної безпеки під дією загроз.

Предложена методика оценки и прогнозирования уровня финансово-экономической безопасности на предприятиях жилищно-коммунального комплекса, что позволяет оценить ее текущий уровень с учетом отраслевых особенностей комплекса и спрогнозировать динамику изменений уровня финансово-экономической безопасности под действием угроз.

In the article methods of assessing and predicting the level of financial and economic security are suggested for enterprises of housing and communal services, which allows to estimate its current level, taking into account industry characteristics, and to predict the dynamic changes in the level of financial and economic security under the threats.

Ключові слова: фінансово-економічна безпека, житлово-комунальний комплекс, методика, оцінка, прогнозування, загроза.

Сучасна діяльність та розвиток вітчизняних підприємств житлово-комунального комплексу пов'язані з низкою проблем забезпечення їхньої фінансово-економічної безпеки (ФЕБ), серед яких нестабільність